

REGÉNYRÉSZLET

BRASNYÓ ISTVÁN

DUMMER AUGUSZT

A hajnal félelmetesen, kápráztatóan hideg lesz, üres, a megdöb-
bent falakon valami sorra eloltogatja a tapéták kéksugaras virá-
gait, és akad majd egy pillanat, amikor teljes lesz a csönd: tulaj-
donképpen erre ébredne az elmélkedő, de nem most, hanem sok-
kalta langyosabb és enyhébb időben, amikor elsőnek hosszú, patyo-
latfehér hálóinge slingelt ujját venné szemügyre, majd pillantása
frissen manikűrözött ujjaira tévedne, szarvasbőrrel kifényesített,
apró, rózsaszínű körmeire, és ágyában felülve, egyéb szórakozás
híján, az ingnyak fodraiba vesző gombokat kezdené ki- s begom-
bolgatni, nem bocsátva ki látószögéből az ablak előtti kerek, dió-
barnára pácolt asztalkát, amelynek rendjét, zilált levelekben oda-
vetve, különféle irományok terhelik, egy, a Közgazdasági Szemle
számára megfogalmazandó cikk alapötletei, s e dolgozat a reggeli
vakarózás közben bizonyára el is nyeri majd végső alakját, kevés
kávétól s némi szirupos állagú, házilag előállított szeszféleségtől
serkentve, amitől összeszorul a torok és egy pillanatra elakad a lé-
legzet, a levegő körben pedig méregbarna lángot vet, de minden-
esetre — még az igényes reggeli érkezése előtt — szabadgondolko-
dóvá válik a lélek, és a fantáziák az eget hasítják, a toll pedig a
papírt szántja, utána meg egyszerre elkezdődik a nap, melyet a jól
végzett munka gyönyöre nyit meg vagy indít, majd kemény, szi-
gorú sétapálca-koppintgatás követ az épp felmosás alá vett csu-
pasz kövű lépcsőkön és folyosón, amelynek bíborszínű vagy bordó
szőnyegét porolás céljából csattogva verik valahol, nem látható hát-
térben, zsirogó reggeli fények, hajfonatszerű sugarak mögött, s
eközben emitt a szolgáló úgy forgatja a felmosórongyot, hogy min-

den lehető és lehetetlen helyekre behatoljon, mialatt billegve mutogatja hátsó felét, attól számítva, hogy nyilvánvalóan meghallotta a bot koppintásait — mindenképpen érdekesnek mondható amorális kezdeményezésnek számít most mögéje lopakodni, és alsótesttel megérinteni magasra vetett, párnás fenekét, de csak épp annyi időre, hogy tanácstalanul abbahagyja munkáját, már ne is mozduljon, hanem belegabalyodjon az ingerek és érzékisége, valamint ösztönös szemérmessége párviadalába, majd amikor kissé felegyenesedve, mintha feltűzött haján akarna igazítani — mindezt valójában némi súrlódás, *tapintás* kedvéért teszi —, hirtelen odébbállni és elképzelni megrökönyödött arckifejezését, amikor majd tágra nyitott, már-már riadt, de ugyanakkor meghatódott szemmel maga mögé tekint, s ott már nem lát senkit: az elmélkedő ekkorra ugyanis kilopakodott a különféle csillogásoktól oly kedélyesen szikrázó, villogó és reflektálódó utcára, maga mögött hagyta a rézzel megvasalt és félig kinyitott keményfa ajtószárnyat, és nyomban kávéházi fuvalmak, áradó parfümök, égből szitáló púderok és egyéb intim, megrögzött és szenzációs illatok után kezd szaglászni, melyeknek penetranciája szakadatlanul kitölti a levegőt, hogy végetérhetetlenül lúdbörzik tőle a nyakán a bőr, és kénytelen kutató szemmel méregetni a szokatlan és számolatlan légi semmit, útmutatást, eligazítást vagy talán épp tanácsot lesve belőle, miközben egyremásra elfordul az utcasarkokon, dámák útját keresztezi és tér ki kalapemelintve, kézcsókokat ígérve: a város elméje, roppantul kitágult látókörű kombinátora, leendő polgármestere, sőt további, égbe menő hivatalok pretendense, mindenesetre figyelemreméltó kapacitás, akinek igenis, van keresnivalója e szerény helyen, amelyet így vagy úgy, de gondos és alapos körültekintés után kiválasztott magának; most átvágva az utcán, botját suhogtatja, és gesztikulál, kirakatok üvegében méri végig magát tetőtől talpig, sötét, alagútszerű folyosókba szaglász be, amelyek mélyen bevezetnek a házak alá: mindenképpen különös viselkedés egy fiatalember részéről, aki evidenter nagyobb sorsra jelöltetett nem az átlagosnál, hanem a kiemelkedőnél is, hiszen pályáját eleve simának és szakadatlanul emelkedőnek tudhatja, még hozzá oly csekély munka ellenében, amennyit már csak szórakozásból vagy unaloműzésből is elvégezhet, hiszen adottságai, géniusza vagy talán még az ennek is felette álló sajátságai egyszerre mindent képesek megnyitni előtte, ugyanis környezete, amelyben élni kényszerül, teljesen súlytalan és végeredményben kimondhatatlanul korlátolt, bár épp ezért figyelmet érdemlő módon felrója ne-

ki a sokakkal szembeni tiszteletlen magaviseletét, sőt egyáltalán excentrizmusát, amiből mégiscsak több van benne a kelleténéi, illetve a szokásosnak mondhatónál, egyszóval elfogadhatónál. Enyhébb kifejezéssel, magatartása olykor gyanúsán emlékeztet valami félkegyelműére; az a himbálózó, lóbálózó járása ugyanis, örökös vizslatása, majd oda-odakoccanása valamihez, falakhoz, kirakatüvegekhez, hirdetőoszlopokhoz és lámpavasakhoz, mintha túlságosan is szűk és alacsony lenne neki minden utca, fejét pedig felszegei, akár csak ha állával szándékozna utat csinálni, keresztülfúrni magát valami tömegben vagy közegen, s úgy, ebből a magasságból néz le mindenre és mindenkire, mintha csupán csodabogarat szemlélne, és e kihívó fejtartásán csak a légritkább, mondhatni rendkívüli esetekben változtat: ha női bokát óhajt szemügyre venni vagy figyelemreméltó alsótestet, ebben azonban annyi felháborító mocskosság, perverzitás és exhibicionizmus van, hogy a jelenet szemlélőjében kétségtelenül undorodást kelt, megvetést ébreszt maga iránt, főképp amikor szembe haladva valamely kisasszonnyal, Spazierstockjával meg is célozza messziről a lába közötti elképzelt háromszöget, s fél szemével még hunyorog is hozzá, olyképpen, mint aki már részeseült mindenféle kegyekben, állandó bentlakó lenne különféle levendulaillatú ágyakban, ami nem igaz, hiszen csak száraz és riasztó elméletekkel foglalkozik, ilyesmikből kalkulálja a jövődőt, amit elhúzott szája sarkából katasztrófálisnak mond, s emellett még mindenfajta brutalitásokat is sejtet benne, eközben azonban nem átallja az odvas fogát piszkálni vagy ádámcsutkáját fel-alá mozgatva a nyakravalóját igazgatni, mint akit mélységesen untatnak a tulajdon gondolatai is, mert teóriáit szinte már megvalósulva látja, ám szemernyit sem nyugtalankodik emiatt, hanem oly méltóságteljesen vonul le-fel az utcákon, hogy egy kísértet sem tehetne különben, aki huzamosabb kimenőt kapott a másvilágról, és abban is biztos, hogy újabb és újabb kimenőket fog kapni, tehát máris egészen otthonos itt, zöldes visszfényű arcáról különféle arcvizekkel és szeszekkel, hajából pedig lotionokkal távolítja el a penészt, amíg csak áttetszőre nem kopik a sok tisztítástól és illatosítástól, s akkor majd alakot vált, kétségtelenül Leviathánná változik át, és rettenetes vágyait mindenképpen szaturálni igyekszik majd, s élményeiről emberbőrbe kötött mappába készít emlékeztető feljegyzéseket. — Persze most, jelenlegi ébredése pillanatában, egészen más remények és reménykedések kerítik hatalmukba e Dummer Augusztot, vagyis az elmélkedőt, az egykori leánygimnázium volt matematika- és fi-

lozófiatanárát, valamikor jobb körökből eredő réveteg ábrándok feltétlen hódolóját, aki érdes alsó ajkát pillanatnyilag nikotintól sárga bajuszával csiklandozza, és dermedt lábát sietve húzza vissza a takaró alá, mivel ettől kezdve már nem áll szándékában több buborékot kavarni vele Szikofanta és Marinkó köré, akik igencsak elbágyadhattak a megismerkedésük felett érzett örömtől, azután valahogy általában erre a korai időpontra tehető Herschle Mutti ébredése is, aki majd bögrényi éjjeliedényével a kezében, számtalan katasztrófától verten és imbolyogva jelenik meg Dummer August elmélkedő félálmainak határán, mint aki egy bizonyos egyenes utat keres, vaksin tapogatózva, magához Dummer Augusthoz, aki a fia kellene, hogy legyen, de legalábbis utódja, leszármazottja, vagy csak egy másik nemű és pólusú, de őt magát túlélni igyekvő énje, egy elméleti lehetőség, amelytől több mint fél évszázaddal korábban viselős lett, s íme, világra is hozta még akkor mindazt, amit vele kapcsolatban esetleg elképzelt és megálmodott, úgyhogy azontúl már hiába kísérletezett a szüléssel, értve ezalatt bármi másnak a megszületését, testében soha többé nem fogant meg semmi egyértelmű, sem eszme, sem ivarsejt, tulajdonképpen csak fekete viharok kavarohtak a hasában vagy a méhében, amelyeknek mindegyre követelőzőbbé váló tombolását férfi csillapítani nem tudta, egyetlenegy férfi sem mutatkozott alkalmasnak ilyesmire, bárhogy is feszítettek napközben violaszín atillájukban — Herschl Mutti színe, felségjele volt a sötét viola —, amikor az éjszaka jöttén, dús, gyertyafényes vacsorák után, még pezsgőtől is erősödve, addig ismeretlen vulvája felé közelítettek, egyszerre elgyengültek, elgyávultak, váratlan gondokba temetkeztek, bánatok öntötték el testüket, úgyhogy szívük is már-már elakadt, szemük kiguvadt, és homlokuk hidegen verejtékezett, foguk csattogva vacogott — ettől pedig Herschl Mutti teste mélyében hunyt ki a vágyakozás, a feltámadt és erőre kapott, széjjeláradó sóvárgás valami után, es ezzel be kellett látnia, hogy teste, Dummer August megteremtésével, minden időkre betöltötte rendeltetését, esetleges küldetését, már ha egyáltalán ő szülte az elmélkedőt, mert, természetesen, szülhetett valaki mást is, ahogy most, vén fejjel, elenyészett anyai ösztönein túl egy-egy rejtélyes tisztasággal felvillanó képben visszagondol magára a partus lefolyására, vagy pedig Dummer August feltételezhető megfogadásának pillanatára, ami lényegében nem volt egyéb egy rendkívüli, megmagyarázhatatlan és kifejezhetetlen lelkiállapotnál; Dummer August lett e lelkiállapot utólagos kifejeződése,

megtestesülése, attól függetlenül, hogy esetleg nem is őt hozta a világra, mert Dummer Augustzt, vagyis az elmélkedő, mint elképzelés vagy hipotézis, mindig is ott lappangott valahol körülte, szellemi környezetéhez tartozott, ugyanúgy, mint virághoz a tövis, vagy talán a jellegzetes illat, esetleg egy jellegzetesen új illat, méghozzá a bomlásé, a leegyszerűsödésé, a rejtett disszolúciós folyamatoké, a felfoghatatlan és megmagyarázhatatlan, eredet nélküli, lappangó kóroké, amelyek oly hirtelen és váratlanul tudnak rajtaütni egy-egy tenyészetben, hogy el sem lehet képzelni, miszerint ezer esztendőök óta jelen vannak... ezek csipkézik ki Herschl Mutti ébredését, ezek szuszogása elől gömbölyödik össze az elmélkedő oly kicsire a takarója alatt, akár egy rejtőzködő pincebogár, pedig mégis képtelenség most nem emlékeznie azokra a reggelekre, amikor a leeresztett zsaluk részén a frissen sült kenyér illata áradt befelé, abban az időszakban, amikor éppen házas volt, éj-, ében- vagy ant-racitként sötétlő testű örmény vagy szefárd nő volt a felesége, aki úgy pihegett mellette, ugyanebben az ágyban, akár valami *poularde*, s valahányszor feléje fordult, tömött, fehér és illatos combjaival sietve kulcsolta át a derekát, miközben ő képtelen volt visszatartani szinte puerilis vihogását, ahogy felesége nem a combjai közt, hanem a combja alatt átnyúlva igazgatni kezdte sohasem eléggé merev phalloszát, dús szőrzetével csiklandozva igyekezett előidézni váltig késő erekcióját, míg csak el nem indult valahol a levegőben — miként most is — Herschl Mutti tapintatlan csoszogása, mire felesége mindahányszor sietve fúrta fejét a párnába, hogy elfojtsa gyors, már-már zokogásszerű lélegzését.

EGY ÉJSZAKAI LENYOMAT

Mindezen túl sokkal kellemesebb egy régi őszi este mélabús fualmaira gondolni, a még háborítatlan és megbontatlan lombok kezdődő didergésére, kicsiny fénykarikáira, amelyek független planétákként úsznak el az ember szeme előtt, a világ lassanként általánossá váló hippokratészi arcára, azokra a minimális torzulásokra, amelyeket utóbb lehetetlenségszámban megy felidézni, enyhe nek-rózisokra, amikor az első szál ökörnyál fennakad az ember kalapján, és a csillagok fénye teltebb lesz az utcai lámpákénál, az idült gyulladáshoz vezető folyamatok a különféle szervekben pedig csillapodnak egy pillanatra, elül nyomasztó lüktetésük és sajtásuk, s hirtelen

tompaság és közönyösség lesz úrrá a tudaton, félálomszerű érzékelések ütnek tanyát vagy raknak fészket az agytekervényekben, s így, teljességgel dekoncentrálva, zsibbadt arccal vágni neki emlékezetben az éjszakai utcának, újholdkor, redőnyök és függönyök réseire figyelve, amelyeken át sóhajtásnyi fény perog a tág pupillájú szemgolyóra, hogy odabenn, az ablakon túl miként rendeződnek el a dolgok, milyen ábrát villant a nyolcat vagy kilencet verő óra sétálója, s vetkezők vagy szeretkezők uralják-e a szobát a gyémántragyogású állótükröben, és lehetne-e álmodni keskenyebb hasat, hullámzóbb köldököt, szikrázóbb fürtöket és sötétebb hónaljat annál, ami lassan és gyanakodva, bizalmatlanul tárul fel a szemlélő előtt, valójában azzal a sejtelemmel, hogy nézik, s combjaiban, térdében is valamiféle emlékezet ébred, amitől mellbimbói összeugranak és kihegyesednek, ajka pedig elernyed és puha lesz, nyelve meg, mintha fuldokolna, egyszerre csak széjjelfeszíti fogsorát... és ekkor hirtelen minden kihuny, mintha csak egy mozdulatot tenne az idő felé, hogy átkarolja teljes tartalmában, vagy csak valahol továbblapoznának a napszakok között, utcákat mozgatva meg és kövezeteket feszegetve fel, de még ebből is könnyedség áradna — hanem amint az óra megközelítené az éjfél, hirtelen oly idegen viharzású szél lepné meg a várost, mozgatná meg a tetők mohos cserepeit, hogy a redőnyök fékevesztetten futnának alá a megszeppent ablakokon, s azontúl semmit sem lehetne látni, a vigiláns éjszakai járókelő pedig egyszerre nem tudná merrefelé venni útját, behúzott nyakkal ténferegne, meg-megalapulva valamely bezárt kapu mélyedésében, olykor a kilinccsel is próbát téve, nem nyílik-e véletlenül, de, természetesen, a gondossággal bezárt kapuszárnyak mindahányszor útját állnák, és ő maga is így tartaná ezt helyénvalónak, illetve oly érzése támadna, mintha belső gemináció osztaná meg, valami feltárhatatlan érzelmi latitúd futna széjjel a bensőjében, ez feszítené belülről, és hurkolózna rá kívülről a nyakára, hogy hirtelenül világos, fényveréses utcák után kezdene sóvárogni, örökre megtelve ezeknek az utcáknak a váratlan heveséssel támadt szélvihar által felkavart porával, áporodott és mefitikus levegőjével, sötéten tovahempgő hullámokat gyűrűző be- és kilélegzésével, a grünspanntól megmart ereszcatornák szagával; másrészt viszont, a benne lappangó vagy az imént feltámadt werwolf megmásíthatatlanul épp az ellenkezőjét óhajtana, az *in duplo* létezést, a látszat és a rejtély egységét, a garázdaságot és az eltévelyedést, illetéktelen behatolásokra vágya, önző élvezetekre, tetemes kocká-

zatokra, vértelen hajnali hazatérésekre, hogy elbizonytalanodott lábain alig tudjon megállni, és ágyába zuhanva eszébe se jusson összegezni éjszakai élményeit, egyöntetűen adja át magát természete követelőző erjedéseinek, azoknak a lehetetlen zimózisoknak, amelyeket időnként csak nagy önuralommal képes elleplezni — s most egyszerre úgy érzi, kiáltania kellene, valamiféle artikulálatlan farkasüvöltést hallatnia, a benne meglapulva élősködő vagy lakozó farkas, gnóm vagy vámpír hangján, iszonyatos és elformátlanodott száját hatalmasra tárva, fogaival széjjelharapva vagy -marcangolva a sötétség burkát, leplét vagy esetleg foulard-ként lágy és selymes tapintású anyagát, hogy a házak ablakai fölül a kagylódíszekről megroppanva omolni kezdjen a vakolat, és a rácsos pinceablakok üvegje pedig reccsenve beszakadjon, mintha csak egy váratlan robbanás elegendene el a töményen áradó levegőben, akkora fokú emfázissal, elszánt nyomatékkal a hangjában, amelyet mindenkinek meg kellene hallania, és még a toronyórák is fejvesztetten érvelve verni kezdenek tőle egy különben láthatatlan magasságban... de aztán az éjszaka pszeudográfiaja odarajzolja árnyékát a falra, miles gloriosusként, s ő, aki az imént még hatalmas látomás volt a tulajdon képzeletében, egyszerre csak egy csupasz, érdes felületű, eróziótól összehasogatott karsztmezőn áll, mintha csak a tovaöregni készülő kövek mögött keresné önmagát, a gróbián, aki végül is eljutott a gyötrelmek útjára, s orrából vagy füléből kígyó sziszeg kifelé, ahogy városi utcák macskakövét suholja a homok ebben a megfoghatatlan szélben, amikor valóságos glaciális folyamatok képesek elkezdődni nem a vérben, hanem az agyban, torlódások és csuszamlások, horpadások és keserű, hosszan tartó lerakódások, ülepedések, s ezeknek masszájába fúlva marad meg fosszíliaja, magával ragadva és hibernálva emlékeit, mint valami palliatívumot a nyelven: ó, de minderre késő lesz gondolni, tönkretéve, teljességgel ruinalódva, és egyszeriben csak a végtelenségen, a szörnyű mód nehézkes infinitumon keresztül érezni kapcsolatot azzal az idővel, ami a végezetével kezdődik, és valamiféle balzsam, ír vagy panácea, csak egyedül azt nem tudni, mire... beleszívárogyva mindenféle talajokba, szüntelen jelenvalósággal a levegőben, minduntalan kutatva vergődve és hányódva egy hamis és áttetsző halmazállapotú térben, s akkor egyszerre ismét megjön valami szürke és borongó világosság, és mindezt a szellemet, akár valami jellegtelen és megmagyarázhatatlan módon előkerült mocskot, gentiment odébblatolják.

Maurits Ferenc szövegrajza

Ó, TE ÉDES FONTAINE!

Valahol nagy mögöttes területek, illatos és átható színű tágasságok vannak, a fény körülhatárolhatatlan birtokai, ősi domíniumok és possessiók, amelyeknek a pusztaságban oly váratlanul felbukkanó rózsalugas a mezsgyéje vagy egy koronafasövény vagy egy öreg kőrisfasor, sőt olykor magányos, toronymagas nyárfa mutatja kiindulópontjukat, körben pedig, jókora távolságokra, sötét és összezilált kastélyok fekszenek, istállók, ólak és magtárak között, cselédlakásokkal és soha meg nem növő fasorokkal körülsáncolva, fehér, csak egy oldalukon épített téglakerítéssel, amelyen nyáridőben gyíkok napoznak, télen pedig fennakad a szélről hajtott pusztai ballangó, amit a cselédek sietve tüzelnek el babonás kemencéikben, mintha csupa rossz hírrel kelt volna útra... ó és boldog emlékezetek nőttek itt fel, ezen az érces levegőn, s olykor feltámadva, miként a napból a tűz fényébe hullott szalamandra, széjjelözlönnek, kárpitként borítják el a falakat, derengő lángokkal párnázzák ki a sarkokat, s időnként hangokat, syllabákat, sőt szavakat váltanak egymással, kényelmetlenül és minősze csak futólag, pedig lényük összeér, peremeik azonosak, és tartalmuk is bőségesen kicserélődhetett már, a titokzatos, fényérzékeny események és jelentékeny történések helye az egymáshoz való, távoli és sejtelmes vonzalmak alapján rendeződött el, pluvióse-ok s januárok és februárok karolják egymást féktelen, megmagyarázhatatlan forгатagban, kavalkádban, fellelkesítő kniffekkel csábítgatva egymást, ébresztgetve különféle, egymástól idegennek tetsző szenzualitásokat és kimondhatatlanul valóságos kámákat, posztdataált hevületeket és indulatokat, s esetenként elcsüggedő árnyakat is, akik, immár kiábrándultan, nyugovóra készülődnek, feltett szándékuk szerint véglegesen, hónuk alatt szorongatva plümójukat, hogy a nyirkos hideg ebben az elveszett házban nehogy beleüthessen a lábukba, vagy csupán huzamosabb ideig tartó, évekig is elhúzódó, makacskodó távollétet vettek a fejükbe, és szemrehányásokkal teli, tüntető búcsúzkodásra jelentek meg itt, mint életük valamiféle via crucisán, pedig mindaz az égbe kiáltó perfiditás és galádság, ami ennyire mélyen lesújtotta őket, máris a múlté, aminek egyszerre helye sincs itt... s hiába ez a szeriöz sértődöttség, lassanként mégis elhivatottságuk csúcsára érnek, álmokká változnak át, csupán tán Marinkó az egyedüli közülük, aki végleg eltávozik e helyről, és elfoglalja évszázadosnak vélt állapotát valószínűleg Virgil úr egykor oly

hanyagul fogásra vetett kalapjában, s hogy ez a kalap oly huzamos ideig ott maradt a fogason, arról legkevésbé maga Virgil úr tehet, akinek hirtelen halála negyven esztendővel ezelőtt, a formás puhakalap fogásra való hajítása utáni pillanatokban nyomban bekövetkezett, pontosabban csak elkékvült, és mintha — miután egyensúlyát veszítette — üveglap nyomta volna le a padlóra, annyira lapos és súlyos lett, hogy testének körvonalai most, évtizedek múltán is világosan meglátszottak a bolyhos szőnyegen, s akárha indák igyekeztek volna befutni ezt a holt helyet, vagy legalábbis leveleket hajtottak, bár sokkalta kisebb sebességgel annál, ahogy a haj nőhet, hogy kibéleljék valamivel e végzetes teknőt, s ez a folyamat, a szőnyeg mintázatának átrendeződése, még mindig tartott, mintha csak valaki éjszakánként, pusztá kedvtelésből, hétről hétre nagy meggondolással egy-egy színes vonást tett volna a gyapjúszálakon: így készült utólagosan Virgil úr halotti leple, aki életében oly nagy veszedelmeket túlélt, mint például a bécsi Ringtheater égését 1881-ben, s itt is, szemben a már meglévő acélkékkel és ultramarinnal, a lángpiros volt túlsúlyban, talán valami tüzet lövellő szökőkút még kellő ívben ki nem teljesedett sugarai vagy egy rendkívüli méretű kitinburok lassúdan, időtlen növekedéssel összeálló rovátkái — az egészből csak a távoli jövődő hozhatott ki a szemnek is elfogadható formát vagy ábrát a bibelot-kkal megrakott, de eredendő fényezésüket már elveszített polcok alatt, amelyekről nyári zivatarok nyirkos kékje ömlik alá szakadatlanul, akár a vízesés hangja, üres sötétséggel hűtve a fel-felvörösítő vagy -parázsló fontaine-t, amely egyszer bizonyára a tér oldalára fog állani, növelve dimenziói számát, és megváltoztatva felszökkenésének szögét, roppantul éles fénnel írva át a világi kontúrokat, esetleg egyedül csak a Virgil úrral kapcsolatos dolgokat kímélve meg, tehát elsősorban a kalapot, amely minden bizonnyal átvészelt már hasonló vagy keményebb megpróbáltatást: pusztán az a kérdéses, Marinkót sértetlenül meghagyja-e benne? . . . vagy neki is költözködni kell biztos búvóhelyéről, más időket kell a nyakába vennie, másfajta kor kagylóhéját fedezi fel buroknak, vagy valami alkalmas edényt keresni szellemének, hasonló űrtartalmút, mint például az elmélkedő ágya alatti porcelán serbli, ha már senki sem venné igénybe többé — ehhez azonban először el kellene távolítani Dummer Augusztot, vagy biztos helyre csempészni az edényt, s elrejtteni: az időtlenség gondjai sokkal parányibbak annál, mintsem azt halandó, hétköznapi elme felfoghatná, és csak ritka az olyan

pillanat, amely önzetlen és mutuális barátságban oldódik fel, miként ez is, a szunnyadozó, álmában váratlan reflexekkel meg-meg-ránduló Szikofanta mellett, hóna alá fúrt fejjel, ahonnan némileg más kilátás is esik a szakadatlanul alakuló szökőkútra, inkább talán mint egy kibomlott, vörös konty libben meg a szőnyegen, micsoda csillagzaporos nyári éjszakán, de idebenn micsoda hűvösségben, és a fényezett parkettára most nagyon is egyértelmű verejték ömlik, egy széles csípőjű test bepárasodott körvonalát hagyva maga után, amely — bár peremén halvány ködfoltok lecsapódásai látszanak — még inkább éget, s micsoda perzselő folt éled tőle az emlékezet bőrén!

LAKTÁCIÓ

Mintha egy régi, mézként alácsorgó színekkel bemázolt mascara-de viharzott volna itt végig, és a reggel jöttén lehetne csak felismerni szertehajigált kellékeit s elvászott hulladékait, az izzadságot még mindig szenvedélyességgel párologtató elhagyott intim ruhadarabjait, továbbá az elhajított coiffure-öket és diadémokat, s a háttérben a megtört és sírdogáló mater dolorosát, gondosan megmunkált keretben, és ebben a lassú fényben fokozatosan nyilvánvalóvá válik Szikofanta testének valóságosága és Marinkó megfoghatatlan s ügyefogyott szellemléte, tulajdonképpen egyugyanazon időnek a két véglete, ezek között pedig az elmélkedő összekuporodó és elvesztettnek tűnő létezése a hóba zuhant hajnalon, amikor a szürke áradás fokozatosan egy tompuló, tejes fehérségbe úszik át, ami talán az ablaküveg lapjának anyagától kap zöldes árnyalatú, alig áttetsző tónust, melyben egyszerre lehetetlenné válik bármiféle identifikáció is, tulajdonképpen csak a háttér végtelenül fehér, laktikus, szerózus hömpölygése nevezi meg vagy mutatja fel a tárgyak különben rejtőzködő felületeit, s ejti ki hangjait egy jóformán már bizonytalanná foszlott chiliasmus ígérétenek, és olyan jeleket állít maga elé, amelyek egy nagyon is nyilvánvaló világvégre utalnak, legalábbis ezt tükröznék Marinkó arca, amit azonban belepnek e tej hullámai, réteges áramlásai, hogy elérhessék Szikofanta valamenynyivel feljebb megnyíló és halszájként pipálni készülő, hústónusú ajkait, hogy cseppjei rájuk hullva vagy szájába csapódva, ha nem is végtelen, de feltétlenül tartós életre sarkallják; ez ugyan nem az ő vágya, hanem kifejezetten természete, lényege parancsa, a Ne-

meszisz által ráruházott tulajdonsága, s ami iránt elsődlegesen pre-diszponációt, kihívóan sötét hajlamot érez, azt feltétlenül igyekszik is majd nagy megfontoltsággal elérni, megszerezni vagy kiteljesíteni, s közben roppantul tömény misztériumokban ütni tanyát, miután hiábavalónak bizonyul olyasfajta megriasztása, hogy az utcai kapuk feletti lunettára hervadt koszorúkat függesztenek, amelyeket bizonyára láthatatlan sóvárgások perzseltek meg előbb, s ő, akár egy epigráfus, sorra kibetűzi majd a sajgó szomorúságokat, és magához vonzza az áttetsző karú bánatot a sovány reggeleken, melyek micsoda csüggedést szabadítanak mégis a vereségükbe bele-törődött lelkekre, hiába a felszerkenő óhaj, hogy megőrizzék kiegyensúlyozottságukat, hiszen réges-rég tudomásul vették már a legrosszabbat: hogy attól mélyebbre, ahol most vannak, akarattal sem tudnának süllyedni, ám egyszerre valami vándorló delej meglöki a szívüket, és ettől úgy érzik, véget kell vetniük ennek a helyzetnek, ha másképp nem, hát a tulajdon vérükkel mossák le arcukról a világ gyötrelmeinek minden árnyékát.

AZ ÓSZERESNÉL

Az elmélkedő bundás kabátjában, de továbbra is a fűzőld vadászkalappal a fején, és súlyos, az alkalomhoz, a roppantul szigorú időjáráshoz, valamint a városhoz illő bilgeriben, amelynek eseten vasalása majd erélyesen meg-megkoppan a jeges járdán — tehát úgy öltözött, akár valami magabiztos gutgesinnt, ki a rézzel megvasalt bejárati ajtón, máris a nyakába véve a várost, lábas házak árkádjai alatt törekedve előre a zúzmarától fénylő huzatban, kirakatok homályos, bepárásodott tükrében figyelve a mozdulataira és egyáltalán a megjelenésére, szakadatlanul ezüstlő párát fújva, amely szőrmeallérjára csapódik, teljességgel idegenként, most próbálgatva a járást a falak mellett, lépteit az utcák emelkedéséhez, lejtéséhez, simaságához, domborzatához igazítva, menet közben távoli, szembeötlő pontokhoz igazodva, jégszínű templomtornyokhoz, ágaskodó, festett épülethomlokzatokhoz, cifra lámpavasakhoz, utcai tűzcsapokhoz, kerek hirdetőoszlopokhoz, villamosmegállókhoz, feltűnő cégtáblákhoz, mellén, a szíve fölött, páncélnak érezve a kabát belső zsebében elrendezett, újságpapírba csomagolt ezüstneműt, és szeme előtt a hőtömeg, mint valami leterített changeant, színeket vált, a zúzmarától duzzadt utcai vezeté-

kekről a jégtűk szivárványokat lobbantanak, az ereszek megnyúlt jégcsapjait pedig póznával verik le és tördelik a kereskedősegédek, hosszú, elnyújtott hó!-kat kiáltva és hujjogva, hallózva a közeledő járókelőknek, a hócipős hölgyeknek és a kamáslis lábú, orrukon kerek, sötét szemüveget viselő uraknak; itt-ott már hólapátok dolgoznak fahangon, és csákányok csattognak a jeges burkolaton, a kávéházak könnyező, tágas ablakain néhol idős polgárok kándikálnak s pillogatnak kifelé, tasakos képpel, mint elaggott, lógó bőrredőkkel dúsan ellátott képű fajkuttyák, véreres szemükkel a hideg és a fagy időtlen fantazmáit fürkészsze és kutatva, esetenként még az előttük tovahaladó Szikofanta arcába is belemélyedve, belevájva pillantásukkal, hiszen számukra természetesen *tout égal*, hogy hová néznek, pupillájukban templomtorony képe tükröződik-e vagy egy jelentéktelen, soha meg nem figyelt és ismeretlen arcé, amelynek láttán esetleg gyors fejszámolást végeznek, hogy az ilyen és ilyen megjelenésű, így és így öltözött ember hová iparkodhat ily korai órán a fagy elől, mily ügyben hagyhatta el ekkorra már bizonyára átmelegedett hajlékát, párolgó és sokfajta illatot ontó reggelijét, helyette mindössze csak egy kortynyi gyenge minőségű alkoholt, ákovitát nyelve a vacogás ellen, valami különleges formájú és színű, öblös palackból, ahogyan még apjától láthatta... Szikofanta azonban sokkalta színesebb egy ilyen hétköznapi, sőt mindennapos fiatalember látványánál, idegenesnek ható fejformája inkább egy Nansen-útlevéllel utazgató, hontalan globetrotterra enged következtetni, akit, íme, a városban ért a tél, és bizonyára szállodaszámláját sem tudja már kiegyenlíteni, és jelenleg épp olyasmiben sántikál, hogy tavaszig a város nyakába varrja magát, eltartásáért talán nyilvános bűvészprodukciókat, artistamutatványokat és eleven élménybeszámolókat, vagy a helybeli elit számára rendezett zárt körű szellemidézést, az okkultista tanokba való bevezetést ajánlva cserébe, esetleg a mozielőadások megkezdése előtt különféle táncszámok és ormótlan, nevetető jelenetek eljátszását, ami a kiskorú és hölgyközönség épülését volna hivatva szolgálni, egyszóval a bohóckodástól a fekete mágiáig mindent, csakhogy átvészelhesse az égalj e szörnyűséges és dermesztő évszakát, s a jövőben majd gondja lesz rá, hogy az őszi napéjegyenlőség beállta után messzire elkerülje a mérsékelt égövnek még a tájékát is, időben jóval megelőzve a fecskék, a darvak vonulását, hogy ne kelljen kölcsönként ruhadarabokban, szedett-vedett öltözékben markában szorongatva különféle hivatalok fagyos rézkilincseit me-

legíténie — ám ez csak egy villanásnyi, nyilvánvalóan kárörvendő feltételezés a deformis koponyákban, telítve a bajba jutottak megvetésével a látszólag annyira biztonságos kutyavacokról, ahol kifejezett kívánságra mégiscsak forró teát szolgálnak fel rummal vagy rum nélkül, de inkább mégis rummal, ám a törzsvendég úr óhajára akár tejjel is, vidéki orosz szokás szerint, az a vogelfrei fiatalember pedig afgán fejével sertepertéljen csak a dolga után, csizmája vasalt sarkával bizonyára nem jelentéktelen ekhót verve a becsukott, de még így is mennyire huzatos kapuk alatt, ahová csak a nyár tud kellemes, elviselhető áramlású légörvényeket varázsolni, amelyek oly hűvösen simítják a lépcsőkön haladó lábat, hogy ilyenkor kiváltképpen nagy gyönyörűség lehet nőnek lenni, tisztára csupasz és enyhén verejtékező, borzolódo pihéjű lábszárral: az elhaladó Szikofanta tehát kilép, tovasuhan diakróniájukból, pontosabban megmarad a kiválasztott és biztonságosnak tűnő jelenben, meninxén váltogatva azokat a szembetűnő képeket, amelyek semmiképpen sem kerülhetik el most a figyelmét, ám ezek csak egy-egy utcai jelenetek, idillek vagy zsánerképek a több napos és helyenként már összeaszott hóban, rejtett kéményekként füstölgő utcai lefolyókkal és eltévedt, hirtelen véget érő szánkónyomokkal, amelyek előtt patkónyomok és fagyos, formájukat veszített, megfeketedett lócitromok ölték el az eredeti hóréteget, a levegőben pedig egy-egy rókamál karmos és a váratlan mozdulatokra gyöngyszemként összekocandó körmökkel röppenő mancsa, s e *grande frivolité* mindenképpen tartósabb következményeket von maga után annál, amennyit egy felületes pillantás alapján gondolni lehetne, hevülékeny és család atmoszférát teremt, mintha a vérmes, majd-hogynem indulatos mozdulat lenyomata, mindenfajta generikus jellegével együtt ott maradna a hóban, s e feltűnő helyet most kinek-kinek belátóan el kellene kerülni, míg csak nem érkezik valaki, aki végleg bele fog gabalyodni, el fog merülni, tévelyedni vagy kárhozni benne, forró homlokát majd azzal az elsuhant látvánnyal egykezvén lehűteni, mert egy túlságosan hosszúra nyúlt, fejében talán még mostanra sem felvirradt éjszakának volt a részese, s mily bárgyú álmokat volt kénytelen valóságként végigszemlélni, és mintha még ezzel az itt elhaladó perzsa, örmény vagy afgán fejű fiatalemberrel is kezét fogott volna valahol, talán a dolgok legkezdetén, akinek különös öltözetét akkor még csillogó dombok fénye sápasztotta, maga pedig annyira körülményes volt, akár egy *félszegűsző* vagy valami hasonló, ritkán látott tengeri rája vagy

ázalékkal táplálkozó herkentyű, mostanra pedig mily magabiztos lett, felszegett állú és összeszorított ajkú, jellegzetes *homme de clarté*, akinek csalhatatlan a szeme, és minden szituációban egyenletes a szívverése, a lélegzése, és még a hangja is mennyire öntelt lehet... s nem bukik bele az utcai élet apró csapdáiba, nem habarodik bele az olyan kicsi csodákba, mint egy áll vagy akár egy mell vagy váll formája a ruha alatt, ami, persze, lehet közönséges tömés, kiegészítés, sőt család is, de ettől függetlenül mennyire elbűvölő az ilyesmi, az effajta hamisság... hogy érdemes érte végigvirrasztani a kiillatosított éjszakákat — Szikofanta azonban mélységes és alakatlan közönnyel lépdel tova, akár valami véletlen jelenlevő a világban, akinek létezése semmit sem bizonyít, nem szól semmi mellett, sem ellen, csupán az ezüstök elzálogosításán vagy eladásán töri a fejét valami nem feltűnő helyen nyitott, megbízható és jókedvű üzletben, ahol a tulajdonos koponyáját csupaszra erodálta a földi idő, s a feje búbján most kis, színes taréjszerű sityakot visel, akár valami püpök, az ártalmas és alattomos léghuzatok ellen, a fogai a szájában pedig töredezetek és csorbák, és akárminek az értékét akár fél szemmel is fel tudja becsülni, az üzlete mögött meg titokban italmérést vagy egyenesen tágas bordélyt tart, ahol maga is lakik, nem engedve oly egyszerűen tovagurulni azokat a vacogó fényű érméket, amiket nagy megfontoltsággal számol elő mindahányszor valami rejtett helyről: Szikofanta szerzeményét azonban még csak pillantásra sem méltatja, szinte le sem veszi a szemét a fiatalemberről, arcát fürkészi behatóan, mintha másolatot szándékozna készíteni róla, vagy kételkedne eredetiségében, esetleg elvárásait épp a szeméből akarná kiolvasni, abból az éles sugarú, látzólag zöld fényekben fürdő, nagy mélységek sötétjéhez szokott, foszforeszkáló szembogárból, amelynek nézése már-már dysphasiába kergeti az embert, hiszen semmi rokonságot sem mutat az itt oly gyakran megforduló ekvilibristák, vásári erőművészek és kültelki zenészek még mennyire változatos modorával és kapkodó jobbra-balra tekingetésével, s a viselkedése is mily fölényesen tartózkodó és méltóságteljes, jelét sem mutatja annak a hebehurgya szószátyárságnak, amellyel kis híján mindenki a váratlan és rajtaütésszerű zavarától igyekszik megszabadulni... A fiatalember büszkesége és eltökéltsége inkább felső körök jellemzője lehetne, oly rétegből való származásé, amely roppant magabiztosságot tud a háta mögött — még a mozdulat is, ahogy kirámolja zsebéből a késeket, kanalakat és villákat, ügyelve közben kisujja hosszára növesztett körmének

épségére, arra utal, hogy nem feltétlenül szükséges túladnia ezen a holmin, inkább csak a kereskedő részint kapzsiságát, részint megfukarságát akarja próbára tenni, felébreszteni benne a haszonlesés és a harácsolás ördögét, hogy utána jót ne vessen rajta, és egy finomkodó társaságban élcként adja majd elő, miként is sikerült őt megcsúfolnia... tehát egyszerre nem jöhet más számításba, mint hogy keresztülhúzza e fiatalember elképzelését, számárfület mutasson fezőri hajlamainak, úgyhogy külön-külön is nagy alapossággal veszi szemügyre valamennyi darab lehetőfinom gravűrjét, majd pénzdarabbal megcsendítve hallgatja hosszan szálló, végül hajszálvékonyra enyhülő, de még így is mily sokáig kitartó csengését, s keresi meg rajta a nemesfém kutyafej formájú bélyegét, azon kapva magát, mennyire hatalmába keríti a műélvezet s e fiatalember habitása, aminek hatására legjobb belátása szerint tesz ajánlatot, amit Szikofanta természetesen félvállról vesz, legyintve csak, és néhány teljességgel jelentéktelen szót mormolva, mintha neki még az sem jelentene semmit, ha az ószeres elállna a vásártól vagy közbős képpel megtartaná a holmit, talán még csak annyit sem mondva, hogy: kalap. Utána pedig a kifizetendő pénzt egy papírtanícliciba számolva bele — szintén csupa ezüstöt, bankót, még csak mutatóba sem —, az ószeres Szikofantát nem a kijárat felé, hanem ellenkezőleg, a pult mögé tessékeli, oly óvatosan téve vállára a kezét, mintha kabátja csupán törekeny tojánhéjjal volna kitömve, s közben *extra* szórakozási lehetőségekkel kecsegteti, kiváló kártyapartnerek ismeretségét helyezi előtte kilátásba, valamint egy kis „hölgytársaságban való felfrissülést” is ajánl, megnyitva egy *fausse-porte-ot* a szűk, zilált megvilágítású folyosóra, ahonnan régi hideg dohányfüst és öreg vadsültek szaga szállong kifelé, s valami hihetetlen moraj, amely népes társaság jelenlétére utal, bizonyára párnázott ajtókon és súlyos drapériákon túl, távol a folyosó látható, fagyos és majdhogynem valós testű félhomályától, egy kellemesen fűtött és mesterséges fényárban úszó teremben, ahol szakadatlanul zakatolnak a hölgyek kezében a csontlegyezők, az urak pedig bodor és ezüstlő füstfelhőket fújnak a szivarjukból a menyhnyezet felé, miközben patyolat zsebkendővel törölgetik könnyező szemüket és arányos metszésű szájuk sarkát, mintha az imént veték volna hírül valamely kedves hozzátartozójuk halálát, és most elérzékenyülve méláznának a múlt idők crepuscularis ködén, amiben csak Szikofanta ajtónyitása zavarná meg őket kissé, de ezt sem méltatnak többre fejük egy fél fordulatanál, hogy futó pil-

lantást vessenek a belépőre, aki már bundás kabátját veti, és közben szórakozottan szemléli az árnyak játékát a magas, mintásra 'estett mennyezeten.

AZ EGYENSÚLYOZÓ MŰVÉSZ SZOMORÚSÁGA

Ez az újonnan érkezett blagueur, ez az első pillantásra is nyilvánvalóan nyálkás, már-már kocsonyás testű mizéria, leszámítva természetesen szinte főúri kobakját, csikószőrszerű, rövidre nyírt, pihés haját, aki az allúviumnak valami iszonytató tartományából kerülhetett e fanfreluche-be, és nem tudhatni, mit forgat most a fejében, miközben bizalmatlanul és úgyszólván utálkozva vesz szemügyre egy-egy berendezési tárgyat, bútordarabot, mintha már a puszta látványa is megfertőzhetné, őt, aki mint egy nyakkendővel bekötött zsákban, ragályokat, járványokat, fekélyeket és morbusokat hordoz az eleven testében, de mégis úgy néz a színűket vesztett huzatú karosszékekre, mintha épp azok valamelyikében vett volna elfogódott búcsút valaha ettől a világtól vagy épp ettől a helytől, ahol régebben egy teljes és derűs életet élt le, ceremoniális, de említésre sem méltó, egyhangú s közönyös hétköznapiakat, délutánonként távcsővel az ölében szunnyadozva az ablak előtt, s ha felérezvén, a környező udvari erkélyek valamelyikén valami homályos eseményt vagy cselekményt tapasztalt, nyomban meggyöngült szeme elé kapta a Feldstechert, hogy a képet szeméhez közelítve élveztegen megszemlélje, s ha az tetszését megnyerte, órákig is elgyönyörködött volna benne, elábrándozott volna felette, hogy futólagos mozgalmakból építse fel életét, amíg csak a világra nézve oly jótékony alkonyat fenn nem akad az ablak csipkefüggönyén, s ezentúl már csak az oly távoli fények villóznak majd apró csillagokként, meg esetleg messziről hallhatni valami fringante hölgyike sikkantgatását, akit megcsippentettek valahol a sötét utcán vagy egy közeli, még a csillagfénytől is zöld indákkal elfedett filagóriában, és csak a fogai szórnak most varázslatos és tündöklően csábító szikrákat a vaksötétben, nyári derült ég pici villámaiként — de jaj, elmúlt a nap, a fakó ablaktáblákat pedig be kell tenni, majd lámpavilágnál folytatni bonyolult, éjszakához illő stúdiomot, estéről estére vaskos, töredezett lapú könyvek fölé bukva, amelyekben itt-ott van csak egy csonka ábra, szinte megvetemedett trigonometriai alakzat vagy szögmértani rajz a gót

betűk ólmos, szikáran szemerkélő felhői között, és jaj, most ezek révén sejteni meg minden igazságot a világban... jelenleg pedig úgy néz itt széjjel, mintha vadidegen, sohasem érzékelt ambiensbe tuszkolták volna be, s hogy régi szokásait immáron örökre levette, látszólag azt sem tudja, melyik lábára álljon, honnan vegyen magának bátorságot ahhoz, hogy kedvére helyet foglaljon valamelyik bőrfotelban, amelyik a súlya alatt talán még össze is omolhat, hatalmas és felháborító kacagást váltva ki a jelenlevőkből, s aztán pisztrángszeme villanásaival, akár valami falkonétával, hiába tör majd utat a kijárat felé, egyszerre csak fogva van, ide van szegezve e térhez, a csupa tükör falakhoz, és csupán a teáscsészék *ocil-de-boenfje* fölé hajolva tetszeleghet még olyan ábrándokban, hogy talán az utcán tovavonuló világot nézi, és eközben érzi a fiatal nők hajába vagy ruhakivágásába tűzött perverz, húsos szirmú virágok illatát, amit érzékeiben semmi sem helyettesíthetne, pusztán csak az a zavaró az egész látomásban, hogy valaki, közelre hajolva hozzá, szakadatlanul a fülébe mormol, kicsiny nyálcsöppeket fú a fülkagylójára, és lehetetlen tartalmú fogalmakat tudat vele, ám eközben nem képes elpalástolni a tulajdon melankóliáját, sorsa riasztó és kábító kanyarulatait és görbéit, míg csak a tea végképp ki nem hűl és a felszín be nem bőrsődik — akkor a mesélő a vállára teszi a kezét, s intim barátságuk megpecsételésekképpen egész életét előadja, másik kezével sűrűn legyintgetve vagy csak tétova síkokat húzva a levegőbe, amelyek nyomán valami felületeknek, körvonalaknak és formáknak kellene megjelenniük, kibontakozniuk, az idő eközben pedig suhanna, alkonyatok és virradatok váltanak egymást, amíg csak a figyelő Szikofanta teljességgel bele nem illeszkedne az elbeszélő rejtelmes sorsába, egészében magára nem venné, és nem kezdene valamiképpen itt-ott igazítani rajta, már utólagosan persze, átalakítva az emlékezetet, és átszabva egy-egy pillanat sértődötten feltárulkozó jelentőségét, függőben hagyva a sorsdöntő mozzanatokot, árnyékait odafagyasztva a tulajdon képzelete falára, mintha a következő pillanatban kivégzőosztagot szándékozna elővezényelni valahonnan, hogy végezzenek az adott helyzet vagy kétséges szituáció számba vehetetlenül sok, éktelen és megfoghatatlan fantomjával, amelyeknek ilyenformán az ő óhaja alakítja ki a szerepüket, és addig tartja őket vissza önmagában, amíg nem érzi újólag is fontosnak, hogy rászabadítva, ismét zavarba hozza velük társát, aki egyszerre oly nehézkesen igazodik

el köztük, mintha valamennyiüknek a tulajdon szívét adná kölcsön, és lélegzete páráiban tenyésztené őket.

„A szél egész éjszaka csapdossa a kaput, a hatalmas kapuszárny égzengésnyi csattanásokkal válaszol erre a tolakodásra, tulajdonképpen a lakók dolga lenne becsukni, de senki sem mozdul, késő van, ilyenkor már mindenki alszik, befülledt álmot dédelget szervezete valamelyik kimondhatatlan és meg nem nevezett részében, térségében, s ha egy-egy csattanásra fel is riad olykor, furcsállkozva elmosolyodik, végképp csalódottan álma menetében, és valameddig még ébren hallgatózik, mintha meg akarna bizonyosodni róla, hogy nem igaz, nem igaz, egyformán szeles és barátságtalan minden, és sem az ajtó, sem az ablak előtt nem áll senki, miként egy pillanattal korábban sejtette.

Cecília még hajnal felé sem jön meg, valahol messze kutyálkodhat, vagy csodára kedélyes társaság tarthatta vissza, odakinn a konyhában hiába ég dideregve, olykor nagyot hunyorintva a lámpa: minden mozdulatlan, és úgy kuporog még mindig a helyén, ahogy a sötétedés odaállította, s mintha váltig rejtegetne valamit az árnyékában, amit a kapuszárny csattanásainak kellene kiugraszteniük onnan, csak amikor egy-egy pillanatra csend lesz, érezni a magányosságot s hallani valami horkantásfélét a fal mögül vagy gyors, sustorgásszerű párbeszédet, amely túl rövid ideig tart és túlon túl halk ahhoz, hogy érdemes lenne odafigyelni rá, sokkal inkább önnönmaga gondolataira, nem is, pillanatnyi ötleteire figyel az ember, és mindenáron aludni akar.

Amikor pedig hajnal felé váratlanul eláll a szél, akárha kormányozná vagy szabályozná, és ettől kezdve másfelé terelnék borzongó, kék folyamát, az udvar lassan derengeni kezd, és a szembeeső lakásokban itt-ott sárga villanyfény gyúlik, odakinn a kutat pedig rázzák, csörgetik, ostromolják a vízért, s az udvar végében levő klozettko deszkaajtóját türelmetlen megvetéssel csapják be, szinte kézről kézre adva egymásnak a kilincset — ilyenkor már el lehet oltani a lámpát, mert a kinti világosság, akár a szennyvíz az udvar lefolyójában, lassanként utat talál magának, és füstszürkén hömpölyögve már a sarkokat is kitölti: s ekkor váratlanul mély álomba zuhanni, szinte betegen a hiábavaló várakozástól, amely a sötéttel együtt fokról fokra feloldódott, szertefoszlott.”

(Szikofanta valahol itt, Cecília érkezése előtt kapcsolódott be az álomba, illetve az ő váratlan megjelenése sokkal inkább az ébren-

létre utalt, a helyszín felmérésére és felbecsülésére, Cecília szerte-hagyott holmijainak megtapintására, fiókjai és zsebei átvizsgálására, ruhái és alsóneműi futtában való összehalálására, majd rendbe rakására, hogy bizonyos, vele kapcsolatos dolgokról, testméretéről, bőre és haja illatáról, vagy a ruhák mintái alapján szeme színéről, ajka ívéről és árnyalatáról, álla formájáról és egyáltalán a teint-jéről fogalmat alkothasson magának, majd azt a következtetést vonva le, hogy Cecéliának kihangsúlyozott, ovális álla van, ajka viszonylag nagy, telt, duzzadt, de halvány, s ha mosolyog, a felső fogsora icipicit ferdének tűnik, ám a szeme színénél zavarba jött, valójában — gyakorlatlansága folytán — az emlékezete volt képtelen arra, hogy elmélyedjen egy női szempárban, arcát pedig egyszerre gyűröttnek találta, már-már fesletten kihívónak, bár a testétől szinte elkábult, úgyhogy egy fényképalbum szemlélésébe temetkezett előle, amelyben csupa idegen és feltehetően halott személység volt összegyűjtve, valahogy úgy, miként a leprézelt növények egy herbárium itatóspapír lapjain. A fiú azonban csakugyan aludt; nem ugyanazt a vonzalmat érezte Cecília iránt, ami Szikofantát oly váratlanul árasztotta el, és egyszeriben ítélőképességére kezdett hatni — nem biztonságot és kiszámítható viselkedést vagy magatartást várt tőle, hanem minden egyebet ezenkívül, akár szélsőséges vagy eltűrhetetlen viszonyulást is, felháborító, bosszantó, visszautasító közönyösséget, hogy esetleg figyelemre se méltassa, miközben lebontja kontyba tűzött haját, sőt akár — kibújva kombinéja pántjaiból és félmeztelenre csupasztva magát, — hónalja kiserkedt és bántóan szúrni kezdő szőrzetét lásson neki szappanozni egy gyöngyházberakásos pamaccsal, hogy, miután leborotválta, nyugodtan aludni mehessen, és még álmát se terheljék effajta kényelmetlenségek, és miközben mozdulatait a mosdó fölé akasztott tükörben szemlélné, váratlanul megfordulva az apró borotválkozó pamacsról tenyérnyi nagy, izzadságszagú szappanhabszerű felhőt csapna Szikofanta arcába, ezzel is a nyilvánvaló nemtetszését adva tudtára, hogy jelenlétét nem lesz hajlandó semmi szín alatt sem elviselni, de Szikofanta, behajtva a vaskos albumot, továbbra is úgy tenne, mintha semmi sem történt volna, még csak a habot sem törölné le az arcáról, amely sercegeve enyészne el egyre inkább kipiruló arcbőrén.)

Amikor a nap, már jó késősen, a szemben levő tetőorom fölé hág, és fényével szinte megmozgatja, felborzolja a cserepeket, és idelelna a sugarak különféle, dohoktól átítatott árnyékdrapériákban kezd-

nek fuldokolni — a lakások belsejében ilyentájt tisztára semleges tevékenység folyik, formátlan, fényesre politúrozott bútorok tologatása, taszigálása, a puha törlőronggyal további, ijesztő fényreflexekkel való ellátása —, ekkor, mint váratlanul eltűnő, csatakos éjszakai gubóból, a kapualj homályából Cecília bontakozik ki, fején sötét színű, vidám, kicsi, virágos kalappal, amelyet hátul vörösbe játszó kontya emel meg kacér szögben, miközben fekete bőrkesztyűs keze szattyanbőr tarsolyában kulcs után tapogat, mintha csak egy fiktív piaci bevásárlásból érkezne, és cipője sarkának kopogása el sem ült volna még az utca árnyékos oldalán, ő maga pedig, kissé bágyadtan a koránkeléstől, alig várná, hogy egy kényelmes, párnás székben kiadósat nyújtózzon; tétován elmosolyodik, és mosolygásában roppant kimerültség és elégedettség van egyszerre, kellemes közérzetre utaló, álmatag arckifejezése már-már megfoghatatlan boldogságról árulkodik, s amint odabenn leveti magas sarkú cipőjét, továbbra is lábujjhegyen állva perdül egyet, majd vetkőzni kezd a megrökönyödött Szikofanta szeme láttára, ruhadarabjait sorra Szikofanta térdére dobálva, majd pucéran serteperfél a szomszédos szobában, hátulról nézve szinte hátborzongatóan fehér testtel, és végül fehér hálóingben, leeresztett konttyal lép ki egy állótükrőből, amelynek visszfénye átvilágítja a vékony kelmét, s így bújik ágyba, hogy azon nyomban elaludjon, oly mélyen, mintha halálosan fáradt volna, és energiái utolsó szikrájával mentette volna át magát egy illő módon folyó álomba, miközben Szikofanta a frissen levetett ruhadarabokban még mindig érzi teste széjjelszivárgó melegét, s maga is egyre inkább azon töpreng, ne feküdjön-e melléje, ne vegye-e rá az álmodót valami ösztönös szeretkezésre, gyors, észrevétlen és rá nézve mindenképpen következmények nélküli kielégülésre, amit ha Cecília Szikofantától ébren meg is tagadna, álmában önnönmagától nem fog megtagadni, hiszen szöveeteinek és csuklóinak emlékezete bizonyára teljesen éber, s már a legkisebb ingerre is túlcsoorduló hálával reagál — gondolja.

Ám Szikofanta sokkal inkább ki van szolgáltatva a fülébe hatoló hangoknak, kígyófürtööknek, sustorgásoknak, mintsem hogy saját erejéből mozdulni tudna, az elbeszélő kézmozdulatai már eleve megszabják testhelyzetét, pusztán a gondolatai szabadok, formálhatók, egyszóval függetlenek, és most ezeken keresztül szándékozik felülkerekedni kétes helyzetén, valamiféle megvalósulást érni el a valós időn kívül, függetlenül az elbeszélőtől, és jelen lenni Cecília ébredésénél... amikor a fiú, nem is jelentéktelen összeget emelve

ki a szattyánbőr tarsolyból, már eltávozott hazulról, magával szándékozva csábítani Szikofantát is, aki azonban egyszerre nem hajlandó odafigyelni az elbeszélésére, és félő, hogy csak sokára tudja majd megint felvenni a fonalat, ha sokat alkalmatlankodik a közben ismét árnyékba borult és homályossá vált előszobában, ahol a fogason egy szemmel láthatóan gazdátlan férfibunda lóg, talán valami régi látogató feledte ott, vagy éppen ellenkezőleg: Cecíliához egy pillanatnyilag nem jelenlévő férfi is tartózkodik, a bunda szabása után ítélve roppantul fess és elegáns, bizonyára valami jobb társaságbeli, kellemes hangú közőr, akit azonban magával ragadott megzabolázhatatlan vére, forró indulatai, és Cecíliát meg a fiút hátrahagyva messzi országokban keresi boldogságát; talán neves művész, muzsikus, akinek játékától megbolydul az utca népe, és pusztá hangokkal is képes forradalmat, isteni revolúciót támasztani, revolúciót, átítatva a szellem puskaropogásával, az emberi létezés nyomorúságának és visszatetszésének ágyúörgésével — de talán nem is művész, hanem csak egy keserű szélhámós mindössze, aki tépetten és mocskosan caplat most valahol lebujról lebujsra, és egyetlen gondja annyi pénzre tenni szert, hogy vonatjegyet váltva visszautazzon ide, élete talán legjelentéktelenebb és -eseménytelenebb színhelyére... és az egészből semmi, mert tönkreteszi magát a rossz minőségű itallal, a mérgezett szeszekkel, és remegő kézzel, tenyerét kinyitva koldul cigarettát vadidegen emberektől...

— Igen, egy lecsúszott és sóher kötélrancos — súgja sottovoce az elbeszélő —, pardon, egyensúlyozó művész... Az effajta hírnévből kevesen tudnak csak biztonságosan vagy eléggé okosan éldegélni, kívülrekedve mindenfajta eseményen és a fontos történetek középpontján... mert személyük egyáltalán nem tűri, hogy ne rájuk összpontosuljon a világ megfeszült, szinte már megfogható sikollyá dermedt figyelme, ami aztán végtelenül tartó tapsban és magukkal ragadó tekintetekben oldódik fel; Szikofanta itt kérdezni szeretne valamit, átbukni az idő egy tetemes mennyiségén, de egyszerre tisztában van vele, hogy hangja úgysem jutna el az elbeszélőkhöz, hiszen valahol a gyermekkorában állapodott meg, de mindenesetre kilátástalan, már-már feloldhatatlan és a helyzethez illően talán túlságosan is együtt érző szomorúság rak fészket a szemében, és mintha örökre a szívébe zárná a kallódó ekvilibristát vagy csupán az emlékét, oly gyöngéden simítja most végig ujjai hegyével a fogásra akasztott bundát, amelyre a boldogtalannak bizonyára hamarosan szüksége is lenne, hiszen az éjszakák egyszerre

oly hűvösek, a napba pedig pusztá szemmel is sokáig lehet nézni, annyira fázékony lett: Szikofanta aztán mégis lemondóan a fiú nyomába ered, odakinn az utcán azonban már nem látja, egyszerre eltűnt, és végeredményben ő maga is csak szomorúságot hagyott vissza maga után — úgyhogy Szikofantának egyszeriben nincs más választása, mint hogy visszaballagjon az imént elhagyott lakásba, és tekintetét le sem véve Cecíliáról, hosszasan virrasszon felette, s a kellemes melegben elálmosodva ügyet se vessen többé az elbeszélő hangjára, és kihűlt teáját is gondtalanul kilöttyintse, majd mogorva képpel meredjen maga elé, akár valami életunt alvajáró, és így várjon a történet fordulatára.

Itt, az ószeresnél, eközben egy intarziás és vékony, faragott póklábakon álló sakkasztal körül elképesztően bonyolult, nagyszabású, már-már talán életbevágóan fontos játszma van kibontakozóban két hókafejú úr között, akik mintha ikertestvérek lennének, és ez a jelentős játszma, mint valami másodlagos bábokat, az asztal köré tömöríti és zsúfolja most a vendégek többségét, s elmeélüket próbára téve igyekeznek felmérni a kialakult pozíciókat, bizonyára valamiféle fogadás vagy nyereszkesedés céljából, úgyhogy Szikofanta, rövid időre megszabadulva az elbeszélőtől, akire különben sem figyelt már, türelmetlenül int az ajtó felé, és kabátját, kalapját kéri, a papírstanicliból pedig egy ezüstöt gurít az asztal abroszára, majd bármiféle köszönés nélkül, szeleburdi módra távozik e helyről, megfoghatatlan bánatokkal és algéziákkal telítődve és ennyivel súlyosabbá is válva tapogatózik végig a félhomályos folyosón, s a rejtett ajtót kinyitva már-már sértődötten vagy legalábbis sértődöttséget színelve siet ki az összefagyott, hőszerű utcára, egy pillantásra sem méltatva a meglepetésében összerezzenő ószerest, aki népes klientéliájában most végképp nem tudja őt hová tenni, viselkedését pedig mire vélni.